

Wolontariat w szkole

„NIE MARTW SIĘ TAK BARDZO PROBLEMAMI, JAKIMI ŻYJE ŚWIAT, ALE PO
PROSTU ODPOWIADAJ NA POTRZEBY KONKRETYCH LUDZI”.

Matka Teresa z Kalkuty

Nieodpłatna praca na rzecz innych osób czy instytucji dla jednych ludzi jest formą współczesnego wyzysku i nie kojarzy się dobrze, ale dla innych jest szansą na zdobycie doświadczenia zawodowego oraz stylem życia. Niezależnie jednak od stosunku do darmowej pracy, słowa „wolontariusz” i „wolontariat” stały się w ostatnim czasie modne. Czym jest zatem wolontariat i dlaczego warto zostać wolontariuszem?

Wolontariat to bezpłatne, dobrowolne, świadome działanie na rzecz innych wykraczające poza więzi rodzinno – koleżeńsko – przyjacielskie.

- Zgodnie z art. 42 ust. 1 [Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie](#) wolontariusze mogą wykonywać świadczenia na rzecz m.in.:
- organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 Ustawy w zakresie ich działalności statutowej, w szczególności w zakresie działalności pożytku publicznego, z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej;
- organów administracji publicznej oraz jednostek organizacyjnych podległych i nadzorowanych przez te organy, z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej;
- podmiotów leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej w zakresie wykonywanej przez nie działalności leczniczej, z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej.
- Z wolontariatu została wyłączona działalność, która wiąże się z zyskiem finansowym dla organizatora wolontariatu.

Określ potrzeby i możliwości swojej organizacji.

- Sprecyzuj, kto będzie odpowiadał za współpracę z wolontariuszami (powołaj koordynatora wolontariuszy). Koordynator powinien zdobyć niezbędną wiedzę na temat wolontariatu (np. w formie szkoleń, publikacji itp.). Zadbaj o to, aby koordynator wolontariatu miał czas i zaplecze do wykonywania swoich obowiązków.
- W gronie pracowników zastanówcie się nad potrzebami i wymaganiami organizacji, przedyskutujcie obawy, nadzieje i cele. Określcie potrzebną liczbę wolontariuszy oraz zadania/projekty/aktywności, przy których moglibyście współpracować. Do współpracy z wolontariuszami powinni przygotować się wszyscy pracownicy.
- Pamiętaj, że współpraca z wolontariuszami to wymiana korzyści. Na każdym etapie dąż do tego, aby wolontariusze mogli się poczuć częścią organizacji, identyfikowali się z jej misją i celami.
- Nie zapominaj, że wolontariat jest dobrowolny, czym znacząco różni się od praktyk studenckich czy programów stażowych, a jednocześnie jest także szansą poszerzania indywidualnych kompetencji.

Stwórz zaplecze

- Upewnij się, że masz przygotowane niezbędne świadczenia dla wolontariuszy (porozumienie i polisę NNW, jeżeli czas współpracy tego wymaga – patrz pkt. 7), zastanów się jakie dodatkowe świadczenia możesz zapewnić (np. strój, posiłek).
- Wolontariusze niepełnoletni mogą zawrzeć porozumienie za zgodą opiekuna.
- Ustal regulamin wolontariatu w swojej organizacji.
- Przygotuj bezpieczną i komfortową przestrzeń pracy dla wolontariuszy.
- Zastanów się, jakich szkoleń będą potrzebować wolontariusze.
- Rozważ przygotowanie kompendium wiedzy (informatora) dla wolontariuszy z niezbędnymi informacjami na temat swojej organizacji/institucji.

Skąd brać pomysły na wolontariat szkolny?

Z potrzeb!

- Najlepiej pytać się uczniów czego potrzebują. Jeśli nie oni, to taką wiedzę mogą mieć ich rodzice – bo część z nich na pewno działa w organizacjach pozarządowych i są w stanie również zaproponować kilka pomysłów.

Przykładowe działania

- pomoc wolontariuszy w imprezach masowych lub sportowych (biegi uliczne, festiwale, festyny itp.);
- udział w zbiórkach publicznych realizowanych poza szkołą, np. zbiórki świąteczne organizowane przez [Banki Żywności](#) i inne organizacje charytatywne w sklepach;
- wyjścia w celach społecznych np. mycie grobów zapomnianych;
- pomoc słabszym uczniom poprzez korepetycje organizowane przez dzieci osiągające wysokie wyniki w nauce;
- udział w zbiórkach publicznych realizowanych w szkole – takie działanie bardziej pasuje tu, niż do punktu pierwszego, bo beneficjentami pomocy nie są uczniowie, uczniowie tylko organizują w zbiórce i przekazują określone dary/kwoty w ramach zbiórki – na przykład [Wielkie Finały WOŚP](#), [Szlachetna Paczka](#), zbiórki lokalne;
- pomoc osobom potrzebującym poprzez [współpracę szkoły z lokalnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej](#). O tym jak to wygląda od strony OPS można przeczytać w [poradniku organizowania wolontariatu w OPS wydanym przez ośrodek w Przasnyszu](#) albo zobaczyć na przykładzie OPS w Kowali pod Radomiem:

Rola Wolontariatu

- WOLONTARIAT ROZWIJA WŚRÓD MŁODZIEŻY POSTAWĘ OTWARTOŚCI I WRAŻLIWOŚCI NA POTRZEBY INNYCH;
- JEST ALTERNATYWĄ DLA KONSUMPCYJNEGO STYLU ŻYCIA I UZALEŻNIEŃ;
- STWARZA OKAZJĘ DO WYSZUKIWANIA AUTORYTETÓW I BUDOWANIA ŚWIATA WARTOŚCI;
- POPRZEZ ZAANGAŻOWANIE WSPIERA CIEKAWY INICJATYWY MŁODZIEŻY;
- POMAGA W ROZWIJANIU ZAINTERESOWAŃ;
- UMOŻLIWIA POMOC SZKOLNYM RÓWIEŚNIKOM W TRUDNYCH SYTUACJACH;
- MŁODZIEŻ SZKOLNA POTRZEBUJE WARTOŚCIOWEJ FORMY SPĘDZANIA WOLNEGO CZASU, MA POTRZEBĘ ROBIENIA CZEGOŚ DOBREGO I WAŻNEGO, POCZUCIA, ŻE JEST NIEZBĘDNA INNYM LUDZIOM.

Po co komu ten wolontariat?

Nauczyciel

- nabycie umiejętności organizacyjnych i pracy w grupie, - integracja i nawiązanie kontaktów z osobami starszymi, niepełnosprawnymi, - poszerzenie wiadomości i umiejętności z zakresu opieki paliatywnej, - podniesienie jakości pracy własnej.

Szkoła

- Efekty dla szkoły: - uczestnictwo w autorskim i prestiżowym przedsięwzięciu, - promocja w środowisku lokalnym, - poszerzenie oferty działań opiekuńczo – wychowawczych, - podniesienie jakości pracy szkoły, - nawiązanie współpracy z instytucjami ze środowiska lokalnego.

Uczeń

- - uczestnictwo w ciekawym przedsięwzięciu, - włączenie uczniów z różnych środowisk i zróżnicowanym potencjale intelektualnym w wartościowe działanie, - integracja z rówieśnikami i osobami starszymi i niepełnosprawnymi, - nawiązanie kontaktów i przyjaźni, - nabycie umiejętności współpracy w grupie, - wykształcenie w uczniach postaw moralnych (szacunek, odpowiedzialność, itp.) - wykształcenie w uczniach postaw prospołecznych (otwartość, wrażliwość, współczucie, dostrzeżenie osób potrzebujących, altruizm) - nabycie umiejętności organizacyjnych i pracy w grupie, - nabycie umiejętności efektywnego gospodarowania czasem wolnym, - nabycie odpowiedzialności za własne czyny, - wykształcenie postaw twórczych, - rozwinięcie zainteresowań i talentów

Zakładamy szkolny klub wolontariatu

- Przed powołaniem klubu należy się zastanowić, jaką rolę ma on pełnić w środowisku uczniowskim. Należy sprawdzić, ilu uczniów deklaruje chęć pracy wolontariackiej, jakie mają motywacje, w jakim stopniu są przekonani do takiej formy działalności (czy uczniowie zakładają klub wolontariatu z własnej inicjatywy i czy ich członkostwo jest dobrowolne, czy też narzucone w jakikolwiek sposób przez nauczyciela).

Analiza mapy potrzeb

- Kolejnym krokiem w pracy koordynatora jest poznanie potrzeb uczniów, szkoły oraz środowiska lokalnego, w którym będą pomagać wolontariusze.
- Należy zorientować się, jakiego typu zadania są do wykonania przez uczniów w szkole oraz jakie placówki, organizacje istnieją wokół szkoły, które chciałyby skorzystać z pomocy wolontariuszy.
- Wśród zainteresowanych pomocą można wymienić różnego rodzaju: stowarzyszenia, fundacje, towarzystwa, koła zainteresowań, zajmujące się wszystkimi obszarami życia, np.: ekologią, edukacją, kulturą, oraz instytucje, m.in.: domy dziecka, domy pomocy społecznej, szpitale, kluby seniora, świetlice parafialne, środowiskowe.

Wybór opiekuna/ koordynatora

- Warunkiem podjęcia współpracy z klubem jest wybranie z grona kadry osoby (jeśli jeszcze nie została wybrana), która będzie opiekować się wolontariuszami – koordynatora pracy wolontariuszy

Reklama klubu

Promocja klubu istotna jest na dwóch etapach

- W momencie jego tworzenia
- w trakcie działania

- Oczywiście, ważne jest, aby na tym etapie zapoznać młodzież z ideą wolontariatu;
- ukazać możliwości, jakie daje praca wolontarystyczna;
- nakreślić model funkcjonowania klubu

Promocja może odbywać się np.

- na lekcjach wychowawczych,
- szkolnych przerwach,
- poprzez szkolny radiowęzeł,
- akcję plakatową,
- ulotki, szkolną gazetkę,
- zorganizowanie specjalnej akcji.

Po pierwszych spotkaniach
grupy inicjatywnej
klubu, czas na wypromowanie
go poza środowiskiem szkoły.

Kanały dystrybucji

- plakaty, ulotki,
- lokalne media.

Na tym etapie można zorganizować spotkania z podopiecznymi wolontariuszy w szkołach lub w placówkach. Warto zaplanować wydarzenia, które stworzą wolontariuszom możliwość głębszego poznania potrzeb ich podopiecznych

Szkolenia wolonotariuszy

Dla uczniów rozpoczynających działalność społeczną przydatne jest zdobycie wiedzy nt. wolontariatu. Istotne jest zorganizowanie dla nich szkolenia, przybliżającego im ideę wolontariatu, umożliwiającego rozpoznanie własnych motywacji do pracy, poznanie obszarów pomocy, zadań, które mogą wykonywać jako wolonotariusze. Ważne jest, by ochotnicy poznali zasady pracy i etykę działalności wolontarystycznej. Może się również zdarzyć, że w ich pracy potrzebne będą umiejętności związane ze specyficznym zadaniem lub pomocą szczególnej grupie podopiecznych, wtedy placówka, w której pomagają, powinna zapewnić im (w miarę możliwości) przeszkolenie lub instruktaż, jak postępować i zachować się w konkretnej sytuacji.

Plan działania

Uczniów należy zaangażować w tworzenie mapy potrzeb ich rówieśników ze szkoły, sąsiadów z osiedla. To właśnie oni znają problemy, o których nie wiedzą opiekunowie.

Przygotowują harmonogramy i scenariusze wydarzeń. Wolontariusze powinni dokładnie wiedzieć, jakie sami mają kompetencje i jakie obowiązki mają pozostali członkowie zespołu.

Na początkowych spotkaniach klubu, uczniowie wspólnie z nauczycielem opracowują roczny plan działania.

Podjąają decyzję, jakie projekty chcą realizować, w jakim czasie, jak dzielą się zadaniami, odpowiedzialnością.

Opracowanie zasad klubu

- Kodeks etyczny pozwoli odwołać się do wartości, które każdy wolontariusz powinien szanować i respektować, jego zachowań i postępowania w duchu wolontariatu. Pozwoli zrozumieć ideę i sens bycia wolontariuszem.
- W związku z tym, że porozumienie ma charakter umowy cywilno-prawnej, może zawierać dowolne zapisy, dostosowane do potrzeb oraz specyfiki danej organizacji czy projektu. Niemniej jednak istnieje zestaw obowiązkowych elementów, które każde porozumienie musi bezwzględnie zawierać a są nimi:

- wyszczególniony zakres obowiązków wolontariusza;
- wyszczególniony zakres obowiązków wolontariusza;

- wskazanie możliwości rozwiązania porozumienia wraz ze zdefiniowanym okresem wypowiedzenia;

- jeżeli jest to niezbędne (wynika z innych przepisów lub ustaleń), określenie dodatkowych warunków świadczenia usług wolontariackich (np. przestrzeganie kodeksu etycznego danej organizacji).

Wspieranie wolontariuszy

- uznawać prawa wolontariusza i zapewniać ich respektowanie,
- rozszerzać, dzięki aktywności wolontariuszy, zakres oferowanych usług,
- nie powierzać wolontariuszowi zadań, które realizował uprzednio zatrudniony pracownik płatny,
- informować wolontariusza o jego prawach i obowiązkach,
- dbać o interesy wolontariusza i nie wywierać na nim presji moralnej, skłaniającej do wykonywania zadań pozostających w konflikcie z jego przekonaniem

Nagradzanie wolontariuszy

Przynajmniej raz do roku koordynator powinien zorganizować spotkanie nagradzająco-podsumowujące, w którym wezmą udział wolontariusze klubu, personel. Spotkanie ma na celu przypomnienie misji, struktury, metod działania oraz docenienie pojedynczych wolontariuszy, co jest niezwykle cennym czynnikiem motywującym.

Kilka skutecznych form nagradzania wolontariuszy:

- obchodzenie Dnia Wolontariusza;
- wręczanie znaczka z logo organizacji;
- wysyłanie listów pochwalnych do rodziców, dbanie o jego rozwój, pomoc w zdobywaniu nowych umiejętności – udział w seminariach, szkoleniach;
- zwiększanie odpowiedzialności wolontariuszy – awans;
- dbanie o rozwój, zdobywanie nowych umiejętności;
- obchodzenie Dnia Wolontariusza (5 grudnia);
- umieszczenie jego nazwiska w raporcie organizacji;
- wysyłanie kartek okolicznościowych;
- nominowanie do ogólnopolskiego konkursu dla wolontariuszy „barwy Wolontariatu”.

źródła

- ▶ <https://ochotnicy.waw.pl/baza/67-wolontariat-jak-to-dziala>
- ▶ <https://www.gdansk.pl/wiadomosci/Wolontariat-zaczyna-sie-w-szkole-Zobacz-jakie-pomysly-realizuja-najmlodsi-zaangazowani-gdanzczanie,a,132639>
- ▶ <https://aktywny.blog/2015/12/19/3-rzeczy-ktore-pomoga-zrozumiec-wolontariat-szkolny/>
- ▶ <https://www.szkola11.pl/doc/767/MultimedialnyPoradnikWolontariusza.pdf>
- ▶ <http://bibliotekawolontariatu.pl/biblioteka/e-book/64/>
- ▶ <https://aktywny.blog/2015/12/19/3-rzeczy-ktore-pomoga-zrozumiec-wolontariat-szkolny/>
- ▶ <http://bibliotekawolontariatu.pl/biblioteka/e-book/34/>
- ▶ https://cloud-edupage.org/cloud/Szkolny_Klub_Wolontariatu____krok_po_kroku_%282%29.pdf?z%3AV%2Fjaz ePpY32L4hu6fsbdFqIYSo%2BFWRS7tTnTNnh6pFx%2Fj8BTRRk0LJvmwug3LaQE

PRZYGOTOWAŁA mgr Monika Bzura

STYCZEŃ 2023